

CUPRINS

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE	1
<i>Secțiunea 1. Structura dreptului financiar</i>	1
§1. Finanțele publice	1
§2. Definiția dreptului financiar	3
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului financiar</i>	3
§1. Norme constituționale	3
§2. Legislație principală	4
§3. Legislație secundară	5
§4. Legislație europeană	5
<i>Secțiunea a 3-a. Noțiuni specifice dreptului financiar</i>	6
<i>Secțiunea a 4-a. Raporturi de drept financiar</i>	7
§1. Dreptul bugetar	7
§2. Dreptul fiscal	10
2.1. Drept material fiscal	10
2.2. Drept procedural fiscal	11
2.3. Elementele raportului juridic fiscal	11
2.4. Procedura impunerii	15
<i>Secțiunea a 5-a. Instituții și autorități competente</i>	16
§1. Autorități naționale	16
1.1. Autorități centrale	16
1.2. Autorități locale	19
1.3. Autorități în teritoriu	21
§2. Autorități europene	21
§3. Autorități judiciare	22
3.1. Instanțe naționale	22
3.2. Instanțe europene	23
 CAPITOLUL AL II-LEA. PROCEDURA BUGETARĂ	 25
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	25
§1. Sistemul bugetar	25
1.1. Definiție	25
1.2. Sistemul bugetar național	26
1.3. Sistemul bugetar al Uniunii Europene	28
§2. Sistemul de venituri și cheltuieli publice	28
2.1. Sursa finanțelor publice – veniturile publice	28
2.1.1. Bugetul de stat	29

2.1.2. Bugetele locale	30
2.1.2.1. Cote defalcate	31
2.1.2.2. Sume defalcate	32
2.1.2.3. Transferurile consolidabile	34
2.1.2.4. Datoria publică locală	34
2.1.3. Bugetul asigurărilor sociale	35
2.1.4. Bugetul Uniunii Europene	35
2.2. Destinațiile finanțelor publice – cheltuielile publice	36
2.2.1. Bugetul de stat	37
2.2.2. Bugetele locale	37
2.2.3. Bugetul asigurărilor sociale	37
2.2.4. Bugetul Uniunii Europene	37
§3. Structura bugetului	39
3.1. Sistemul bugetar național	39
3.1.1. Principalele categorii de venituri	39
3.1.2. Principalele categorii de cheltuieli	40
3.2. Sistemul bugetar european	41
§4. Principiile procedurii bugetare	42
4.1. Principii generale	42
4.1.1. Principiul universalității	42
4.1.2. Principiul neafectării veniturilor	43
4.1.3. Principiul publicității	43
4.1.4. Principiul unității	44
4.1.5. Principiul anualității	45
4.1.6. Principiul specializării	45
4.1.7. Principiul unității monetare	46
4.1.8. Principiul echilibrului bugetar	46
4.2. Alte reguli bugetare	46
<i>Secțiunea a 2-a. Elaborarea bugetelor</i>	48
§1. Ordonatorul de credite	48
§2. Cadrul bugetar al României	49
§3. Elaborarea bugetului de stat	49
3.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali	50
3.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli	51
3.3. Scrisoarea-cadru	51
3.4. Elaborarea propunerilor bugetare	52
3.5. Definitivarea limitelor de cheltuieli	53
3.6. Definitivarea propunerilor de proiect	53

3.7. Elaborarea proiectelor de buget și proiectelor legilor bugetare anuale	54
3.8. Însușirea proiectelor de buget și de legi bugetare anuale	54
3.9. Înaintarea spre aprobare	54
§4. Elaborarea bugetelor locale	55
4.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali	56
4.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli	56
4.3. Scrisoarea-cadru	56
4.4. Elaborarea propunerilor de proiect	56
4.5. Centralizarea propunerilor de proiect	57
4.6. Definitivarea limitelor de cheltuieli	57
4.7. Definitivarea proiectelor de buget	57
4.8. Controlul bugetelor locale	58
4.9. Înaintarea spre aprobare	58
§5. Elaborarea bugetelor fondurilor speciale	58
5.1. Bugetul asigurărilor sociale de stat	58
5.2. Bugetul asigurărilor pentru șomaj	59
5.3. Bugetul asigurărilor de sănătate	59
§6. Elaborarea bugetului Uniunii Europene	59
6.1. Estimările instituțiilor europene	60
6.2. Elaborarea proiectului de buget	60
6.3. Lectura Consiliului	60
6.4. Lectura Parlamentului	60
6.4.1. Adoptarea simplă – a doua lectură a Consiliului	60
6.4.2. Adoptarea complexă – Comitetul de conciliere	61
<i>Secțiunea a 3-a. Aprobarea bugetelor</i>	61
§1. Aprobarea bugetului de stat	61
§2. Aprobarea bugetelor locale	62
§3. Adoptarea bugetelor fondurilor speciale	63
§4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene	63
<i>Secțiunea a 4-a. Execuția bugetară</i>	64
§1. Execuția bugetară în sistemul bugetar național	65
1.1. Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare	66
1.2. Execuția de casă	68
1.3. Realizarea veniturilor la buget	68

1.4. Efectuarea cheltuielilor bugetare	70
1.4.1. Etapa preliminară	71
1.4.2. Etapa principală	72
1.4.2.1. Angajarea creditului bugetar	73
1.4.2.1.1. Contracte administrative	73
1.4.2.1.2. Contractul de muncă ori actul administrativ de numire	75
1.4.2.1.3. Decizii ale ordonatorului de credite	77
1.4.2.2. Lichidarea cheltuielilor	77
1.4.2.3. Ordonanțarea cheltuielilor	80
1.4.2.4. Plata	80
1.6. Modificarea destinației creditelor bugetare	81
1.6.1. Virarea de credite	81
1.6.2. Transferul de credite	82
1.6.3. Suplimentarea de credite	82
1.6.4. Anticiparea de credite	83
1.6.5. Blocarea de credite	83
1.6.6. Anularea de credite	84
§2. Execuția bugetară în sistemul bugetar al Uniunii Europene	84
2.1. Gestiunea directă – centralizată	84
2.2. Gestiunea directă – partajată cu statele membre	85
2.3. Gestiunea indirectă	85
2.4. Operațiuni de venituri	85
2.5. Operațiuni de cheltuire	86
<i>Secțiunea a 5-a. Încheierea procedurii bugetare anuale</i>	86
§1. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar național	87
1.1. Bugetele centrale	87
1.2. Bugetele locale	87
§2. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar al Uniunii Europene	88
<i>Secțiunea a 6-a. Controlul exercițiului financiar</i>	88
§1. Controlul în sistemul bugetar național	88
1.1. Controlul intern/managerial	88
1.2. Controlul financiar preventiv	89
1.3. Auditul public intern	90
1.4. Controlul ulterior al Curții de Conturi	90
§2. Controlul financiar al bugetelor centrale	91

§3. Controlul financiar al bugetelor locale	91
§4. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene	92
4.1. Audit intern	92
4.2. Audit extern	92
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea ordonatorilor de credite în procedura bugetară</i>	92
§1. Aspecte privind răspunderea penală	93
§2. Aspecte privind răspunderea contravențională	94
<i>Secțiunea a 8-a. Insolvența unităților administrativ-teritoriale</i>	95
§1. Starea de criză financiară	95
§2. Starea de insolvență	97

CAPITOLUL AL III-LEA. REGIMUL JURIDIC AL DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FISCALE	99
<i>Secțiunea 1. Temeiul faptic și legal al drepturilor și obligațiilor fiscale</i>	99
§1. Principiile fiscalității	99
§2. Drepturile și obligațiile fiscale	100
§3. Tipuri de obligații fiscale – aspecte generale	102
3.1. Impozitele	102
3.1.1. Impozitele directe	103
3.1.1.1. Persoanele juridice	103
3.1.1.2. Persoanele fizice	105
3.1.1.3. Entitățile fără personalitate juridică	108
3.1.2. Impozitele indirecte	108
3.1.3. Impozitele centrale	109
3.1.4. Impozitele și taxele locale	109
3.2. Taxele	110
3.3. Contribuțiile sociale	111
3.4. Alte sume	111
§4. Elementele raportului juridic de impunere	111
4.1. Subiectul impunerii	112
4.1.1. Contribuabilul	112
4.1.2. Plătitorul	113
4.1.3. Persoana impozabilă	114
4.1.4. Suportatorul impunerii	115
4.2. Faptul juridic generator al impunerii	115
4.3. Obiectul impunerii	117
4.4. Cota de impunere	118

4.5. Lichidarea și colectarea impunerii	119
4.6. Consecințele juridice ale neexecutării obligațiilor fiscale	121
§5. Optimizarea fiscală	123
§6. Activitate dependentă vs. activitate independentă	126
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei juridice</i>	127
§1. Impozitul pe profit	127
1.1. Persoane impozabile	127
1.1.1. Definiție și forme de persoane juridice	127
1.1.2. Capacitatea fiscală	130
1.1.3. Condiții generale privind răspunderea fiscală	130
1.2. Determinarea impozitului pe profit – calculul rezultatului fiscal	131
1.2.1. Sfera de cuprindere a impozitului	131
1.2.2. Baza impozabilă	132
1.2.3. Deductibilitatea cheltuielilor	134
1.2.4. Rezerve și provizioane	138
1.2.5. Regimul bunurilor – Amortizarea fiscală	140
1.3. Regimul contabil	141
1.3.1. Redactarea documentelor justificative	142
1.3.2. Înregistrarea documentelor justificative	144
1.3.3. Întocmirea situațiilor contabile recapitulative	146
1.3.4. Întocmirea declarațiilor fiscale	148
1.4. Declararea și plata impozitului	148
1.5. Regimul fiscal aplicabil fuziunilor, divizărilor totale, divizărilor parțiale, transferurilor de active și achizițiilor de titluri de participare între persoane juridice române ori în cadrul Uniunii Europene	149
1.5.1. Operațiuni naționale	149
1.5.2. Operațiuni între societăți din România și societăți din alte state membre ale Uniunii Europene	151
1.6. Regimul fiscal aplicabil societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre	154
1.7. Norme împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne	155
1.8. Perspective CCTB și CCCTB	159

1.9. Convențiile de evitare a dublei impunerii – CEDI	160
1.9. Paradisurile fiscale. Societățile <i>offshore</i>	162
§2. Impozitul pe venitul microîntreprinderilor	164
2.1. Persoane impozabile	164
2.2. Regimul fiscal	165
§3. Entitatea fără personalitate juridică	168
3.1. Forme de lucru	169
3.2. Tratamentul fiscal	169
§4. Angajarea răspunderii solidare	170
§5. IP versus IVM	172
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei fizice</i>	173
§1. Persoane impozabile	173
1.1. Capacitatea fiscală a persoanei fizice	174
1.2. Reprezentarea fiscală	174
1.3. Transmiterea calității de contribuabil	175
§2. Moduri de stabilire a veniturilor impozabile	175
2.1. Reținerea la sursă	175
2.2. Regimul de autoimpunere	175
2.2.1. Sistemul forfetar	176
2.2.2. Sistemul real	176
2.2.3. Autoimpunerea impozitului pe venit (și a contribuțiilor sociale)	178
2.3. Sistemul contabil aplicabil persoanelor fizice	180
§3. Impozitul pe venit – forme și venituri impozabile	185
3.1. Veniturile din activități independente	186
3.2. Veniturile din proprietate intelectuală	189
3.3. Veniturile din salarii și veniturile asimilate	191
3.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor	193
3.4. Veniturile din investiții	195
3.5. Veniturile din pensii	198
3.6. Veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură	199
3.7. Veniturile din premii și jocuri de noroc	200
3.8. Veniturile din transferul proprietăților imobiliare	201
3.9. Veniturile din alte surse	202
3.10. Venitul net anual impozabil	202
<i>Secțiunea a 4-a. Contribuțiile sociale</i>	204
§1. Regimul juridic general	204

§2. Contribuțiile de asigurări sociale datorate bugetului asigurărilor sociale de stat – pensii _____	206
2.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	206
2.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	207
2.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	208
2.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	209
§3. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate _____	209
3.1. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	211
3.2. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	213
3.3. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	213
§4. Contribuția asiguratorie pentru muncă _____	213
4.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	213
4.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	214
4.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	214
4.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	214
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații fiscale indirecte. TVA _____</i>	<i>215</i>
§1. Aspecte generale _____	215
§2. Persoana impozabilă _____	216
2.1. Criterii de determinare _____	217
2.2. Înregistrarea în scopuri de TVA _____	226
§3. Operațiuni taxabile _____	230
3.1. Livrarea de bunuri _____	230
3.2. Prestarea de servicii _____	234
3.3. Schimbul de bunuri ori servicii _____	237
3.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri _____	238
3.5. Importul de bunuri _____	239
3.6. Scutiri _____	240
§4. Determinarea TVA _____	243
4.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA _____	243
4.2. Baza de impozitare _____	247
4.3. Regimul deducerilor _____	251
4.3.1. Reguli de fond privind deducerea TVA _____	255
4.3.2. Reguli de formă privind deducerea TVA. Factura _____	259
4.3.3. Ipoteze speciale _____	264
4.3.4. Deducerea la TVA și fraudă _____	266
4.4. Regimuri speciale în materie de TVA _____	269

§5. Cotele TVA	271
§6. Obligații contabile și declarative. Decontul de TVA	271
6.1. Obligații contabile	272
6.2. Obligații declarative	273
§7. Plata TVA. Rambursarea TVA	274
<i>Secțiunea a 6-a. Obligații fiscale indirecte. Accize</i>	277
§1. Aspecte generale	277
§2. Accize armonizate	277
2.1. Produse accizabile	277
2.2. Persoane impozabile	279
2.3. Regimul suspensiv de accize	279
2.4. Regimul de stabilire a obligațiilor fiscale	282
§3. Alte produse accizabile	283
<i>Secțiunea a 7-a. Obligații fiscale către bugetele locale</i>	283
§1. Regimul juridic general	283
§2. Impozitul și taxa pe clădiri	284
§3. Impozitul și taxa pe teren	286
§4. Impozitul pe mijloacelor de transport	287
§5. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor	288
§6. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	289
§7. Impozitul pe spectacole	290
§8. Taxe speciale	290
§9. Alte taxe locale	290
<i>Secțiunea a 8-a. Taxe</i>	291
§1. Regimul juridic general	291
§2. Raportul juridic fiscal privitor la taxe	292
2.1. Subiectul	292
2.2. Conținutul raportului juridic	292
2.3. Baza de impunere	293
§3. Stabilirea și colectarea taxelor	294

CAPITOLUL AL IV-LEA. PROCEDURI DE STABILIRE ȘI

EVIDENȚIERE ALE OBLIGAȚIILOR FISCALE	296
<i>Secțiunea 1. Principiile procedurii fiscale</i>	296
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor fiscale</i>	297
<i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea fiscală</i>	299
§1. Persoanele înregistrabile	299

§2. Procedura de înregistrare	301
2.1. Declarația de înregistrare fiscală	301
2.2. Codul de identificare fiscală	303
2.3. Certificatul de înregistrare fiscală	304
2.4. Registrul contribuabililor	305
<i>Secțiunea a 4-a. Actul administrativ fiscal</i>	306
<i>Secțiunea a 5-a. Stabilirea creanțelor și obligațiilor fiscale</i>	311
§1. Titlurile de creanță fiscală	312
1.1. Declarația fiscală	313
1.2. Decizia de impunere	315
1.3. Stabilirea bazei de impozitare prin estimare	317
§2. Rezerva verificării ulterioare	319
<i>Secțiunea a 6-a. Prescripția dreptului de a stabili creanțe fiscale</i>	319
<i>Secțiunea a 7-a. Control fiscal</i>	325
§1. Inspekția fiscală	325
1.1. Subiectele inspekției fiscale	325
1.2. Obiectul inspekției fiscale	326
§2. Reguli specifice derulării inspekției fiscale	327
2.1. Avizul de inspekție fiscală	327
2.2. Locul și durata inspekției fiscale	327
2.3. Obiectul inspekției fiscale	328
2.4. Drepturile și obligațiile contribuabilului	328
§3. Finalizarea inspekției fiscale	330
3.1. Acte fiscale de control	330
3.2. Concluziile inspekției fiscale	332
§4. Controlul inopinat	333
§5. Controlul antifraudă	333
§6. Verificarea situației fiscale personale	334
§7. Verificarea documentară	335

CAPITOLUL AL V-LEA. PROCEDURI DE STINGERE A

OBLIGAȚIILOR FISCALE	336
<i>Secțiunea 1. Executarea voluntară a obligațiilor fiscale</i>	336
§1. Plata	336
1.1. Cine poate face plata?	337
1.2. Termenul de plată	337
1.3. Modul de plată	338
1.4. Data plății	339

§2. Compensarea și dreptul de restituire/rambursare _____	340
§3. Restituirea de sume _____	341
§4. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale _____	342
<i>Secțiunea a 2-a. Incidente în procedura de executare a obligațiilor fiscale</i> _____	343
§1. Obligațiile fiscale accesorii _____	343
§2. Înlesniri la plată _____	345
2.1. Constituirea de garanții _____	347
2.2. Măsurile asigurătorii _____	348
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea silită a obligațiilor fiscale</i> _____	350
§1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea _____	350
§2. Procedura de executare silită _____	352
2.1. Executarea silită prin poprire _____	356
2.2. Executarea silită a bunurilor mobile _____	358
2.3. Executarea silită a bunurilor imobile _____	359
§3. Valorificarea bunurilor puse sub sechestru _____	360
3.1. Valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților _____	360
3.2. Valorificarea bunurilor prin vânzare directă _____	361
3.3. Valorificarea bunurilor prin vânzare la licitație _____	361

CAPITOLUL AL VI-LEA. CONTESTAREA ACTELOR EMISE

DE ORGANELE FISCALE _____	363
<i>Secțiunea 1. Contestarea actelor emise de organele fiscale</i> _____	363
§1. Contestarea administrativă – procedură prealabilă obligatorie _____	364
§2. Contestarea judiciară a soluției din procedura prealabilă _____	369
2.1. Procedura în cazul acțiunilor în anulare _____	373
2.2. Procedura de judecată în cazul acțiunilor în obligația de a face _____	375
2.3. Suspendarea judiciară a executării actului administrativ fiscal _____	377
§3. Căi de atac _____	378
§4. Hotărâri preliminare _____	380
§5. Trimiteri preliminare _____	381
<i>Secțiunea a 2-a. Contestația la executare silită</i> _____	382
<i>Secțiunea a 3-a. Contestarea procesului-verbal de sancționare a unei contravenții fiscale</i> _____	385

CAPITOLUL AL VII-LEA. DREPTUL FISCAL ÎN PLAN**EXTRANAȚIONAL _____ 387***Secțiunea 1. Dreptul Uniunii Europene și obligațiile fiscale _____ 387*

§1. Aspecte generale _____ 387

§2. Impozitele directe în spațiul Uniunii Europene _____ 387

2.1. Impunerea persoanei fizice _____ 388

2.2. Impunerea persoanelor juridice _____ 388

2.3. Interzicerea impunerilor interne discriminatorii _____ 389

2.4. Obligația de neutralitate privitor la libertățile fundamentale _____ 390

2.4.1. Nediscriminarea pe temei de cetățenie ori naționalitate _____ 391

2.4.2. Libertatea de circulație a mărfurilor _____ 392

2.4.3. Libertatea de circulație a persoanelor _____ 393

2.4.3.1. Lucrătorii _____ 393

2.4.3.2. Dreptul de stabilire _____ 395

2.4.3.3. Impozitarea societăților _____ 396

2.4.4. Libertatea de circulație a serviciilor _____ 396

2.4.5. Libertatea de circulație a capitalurilor _____ 397

§3. Impozitele indirecte în spațiul Uniunii Europene _____ 398

3.1. TVA _____ 398

3.2. Accize _____ 399

3.3. Taxele vamale – Uniunea vamală _____ 399

3.4. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor vamale _____ 400

3.5. Interzicerea ajutoarelor de stat _____ 402

§4. Cooperarea administrativă în materie fiscală _____ 403

4.1. Cooperarea administrativă privind fiscalitatea directă _____ 403

4.2. Cooperarea administrativă privind TVA _____ 404

4.3. Cooperarea administrativă privind accizele _____ 404

4.4. Recuperarea creanțelor fiscale _____ 404

§5. Sesizarea Curții _____ 405

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ _____ 407